

Jordreformernas land

Vilket härligt väder vi haft under de första septemberveckorna! Vis av den nyligen uppmärksammade Audi-skandalen skulle jag aldrig offentligt jämföra den ännu så märkligt grönskande och fylliga naturen med en bedårande kvinna. Men vad som rör sig ens skalle är tack och lov ännu en privatsak.

Hursomhelst, man får väl skriva att naturen är vacker. Och då jag för drygt en vecka sedan körde till fritidsstugan och lät blicken svepa över skördade fält och präktiga bondgårdar slogs jag av en sak. Nämligen av hur mycket jordreformerna har format det självständiga Finlands samhällsutveckling.

Finland var ingalunda det enda landet i Europa som efter första världskriget genomförde omfattande jordreformer. I alla nya randstater som uppstod i skarven mellan de upplösta imperierna verkställdes en nyfördelning av jordinnehavet. Det var dock endast i Finland som dessa reformer fick en betydande långtidseffekt.

1918 års torparlag gav rätt att lösa in arrenderad jord till ett ytterst skäligt pris. Fyra år senare gavs också den obesuttna befolkningen rätt att inlösa jord (Lex Kallio) och 1925 skärptes förbuden mot bolagsköp av privat skogsmark (Lex Pulkkinen). Slutligen har vi knipet av jordreformer efter vårt senaste krig som vanligtvis kallats för 1945 års jordanskaffningslag.

Finland skilde sig från de övriga randstaterna i två avseenden. Lex Pulkkinen garanterade den växande skaran av småbrukare sin beskärda del av skogsindustrins exportintäkter. Detta förbättrade väsentligen deras möjligheter till nyröjning och driftsökning. Därtill var Finland den enda randstaten som undgick Röda arméns ockupation 1944–1945, vilket blev räddningen också för dess privatägda jord- och skogsbruk.

Finland förblev således småbrukarnas förlovade land fram till 1960-talet. Och trots att urbaniseringen därefter effektivt tömde landsbygden på arbetskraft förblev dessa ägor i händerna på ett stort antal människor, eftersom många redan av känsloskäl ville hålla fast vid ”fädrens jord”.

Här har vi också förklaringen till att det forna Agrarförbundet, det vill säga Centern, fortfarande är landets största parti. En betydande del av landets medelklass har sina rötter i landsbygdens småbruk. I motsats till den rikssvenska medelklassen, som länge lutade mot socialdemokratin, har den därför alltid haft svårigheter att rösta socialistiskt.

Det breda jordinnehavet har även medfört annat. Finlands skogar ägs i dag av många människor som inte längre är nöjda att regelbundet sälja timmer, vilket har trissat upp priserna och försämrat skogsindustrins konkurrenskraft.

Jordreformerna har även medfört att det finns uppåt en halv miljon sommar- eller fritidsstugor i Finland i dag. Detta är proportionellt sett mer än i något annat land på jorden. Många har byggt stugan på ärvd mark, ännu fler har köpt jordplätten av före detta småbrukare. Tänkte jag bland annat vid åsynen av det böljande landskapet ...